

LLIBRES

La consciència del món

Flavia Company

**L'ESPERANÇA
ENTRE LES DENTS**

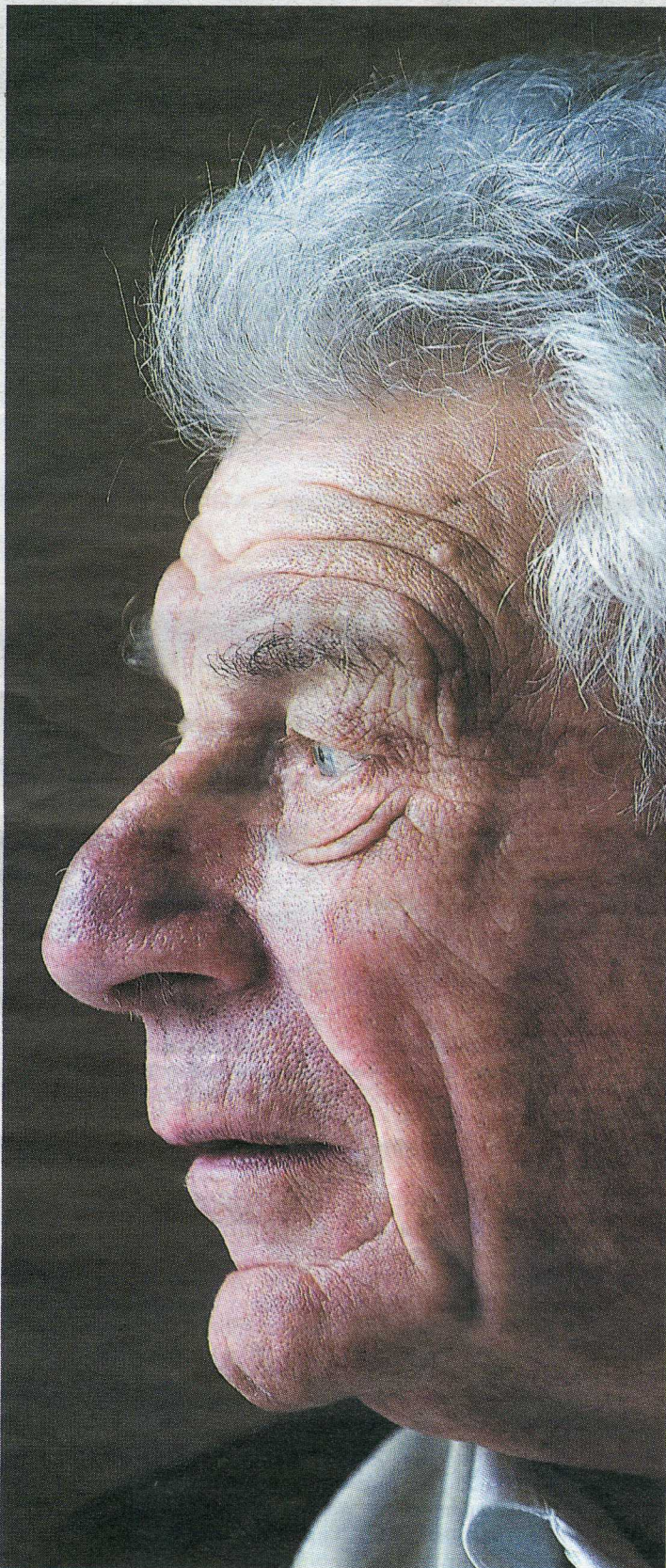
John Berger
Traducció de Montse Basté
Edicions de 1984
144 pàgines. 17 euros

La trajectòria de John Berger (Londres, 1926) ha estat caracteritzada des del principi per la lluita social i el compromís polític, tant pel que fa a la seva creació artística com als seus assaigs o articles periodístics. Una immarcescible ideologia marxista impregna la mirada de l'autor sobre el món, una visió sense concessions que acusa el capitalisme i el jutja sense embuts.

El perfil de Berger és polèmic: va començar la seva carrera com a pintor però, cap als trenta anys, va deixar els pinzells per escriure, segons declaracions de l'autor, perquè li semblava una millor manera de comprometre's amb la tensa situació política del moment (època de la guerra freda). El 1972 va guanyar el Booker Prize per la novel·la *G.*, i va donar la meitat del premi al Partit Panterra Negra Britànic, gest que va crear un notable aldarull.

El volum *Amb l'esperança entre les dents*, curosament traduït per Montse Basté, està format majoritàriament per articles que Berger ha publicat entre els anys 90 i l'actualitat a l'històric diari mexicà *La jornada*, o a *Ojarrasca*, el suplement mensual. En aquesta mateixa publicació col·laborava el periodista Ryszard Kapuscinski, contemporani amb qui Berger compartia principis i ideals i que resulta proper no només des del punt de vista ètic sinó també estilístic, com podria ser-ho Susan Sontag, entre d'altres referents.

Com és habitual en una col·lecció d'articles, els temes tractats són diversos i donen una visió panoràmica sobre el món actual que deixa en el lector un regust amarg barrejat, però amb l'esperança que aquest home de 84 anys —amb el cansament savi de la seva edat— sap projectar sobre la hu-

John Berger, retratat el 2009 a Barcelona. / MARCEL·LÍ SÀENZ

MARGINALIA

Alpha red

Jordi Llovet

Amb letícia rebem, els amants dels llibres bons i clàssics, la notícia que Editorial Alpha ha reprès l'activitat després de decennis de llanguiment, temps en què els lectors potser encara han trobat, a les llibreries de vell, les magnífiques versions, no de Petrarca, a càrrec d'Osvald Cardona, però sí de Racine, de la mà de Vallespinosa, o d'*Els Lusíades*, a càrrec de Miquel Dolç i Guillem Colom. La reedició d'aquesta última, acompanyada d'un llibre inèdit en català, les *Converses d'emigrats alemanys*, de Goethe, són les dues joies amb què es presenta al públic català l'Editorial Alpha rediviva: és evident que Francesc Guardans, fill de Ramon i nét de Francesc Cambó, s'ha proposat de restaurar seriosament l'ideal bifront del seu avi: mai negligir les finances, però tenir cura incessant de les empreses que més han ennoblit la memòria del patriarcat de Besalú i de Verges. Dit això, parlem avui del llibre de Goethe ja esmentat, en traducció brillantíssima, d'exquisit regust neoclàssic, del director de la col·lecció, Raül Garrigasait, Barcelona, Alpha, 2010.

Goethe va ser un enemic declarat, tota la vida —que es va acabar quaranta anys abans que Bismarck fundés la Confederació prèvia a la fundació de l'Estat alemany— de la Revolució que els francesos havien engegat amb molt de rebombori l'any 1789. (A Napoleó va estalviar-lo, perquè li va semblar que posaria ordre en tant de desgavell.) Ens consta que Schelling o Hölderlin, per exemple, van plantar, a Tübingen, l'arbre de rigor en homenatge als fets que donarien pas a una nova era de la història. Goethe, escèptic, olímpic i dinasta del Duc de Weimar-Saxònia, no en va plantar

Johann Wol

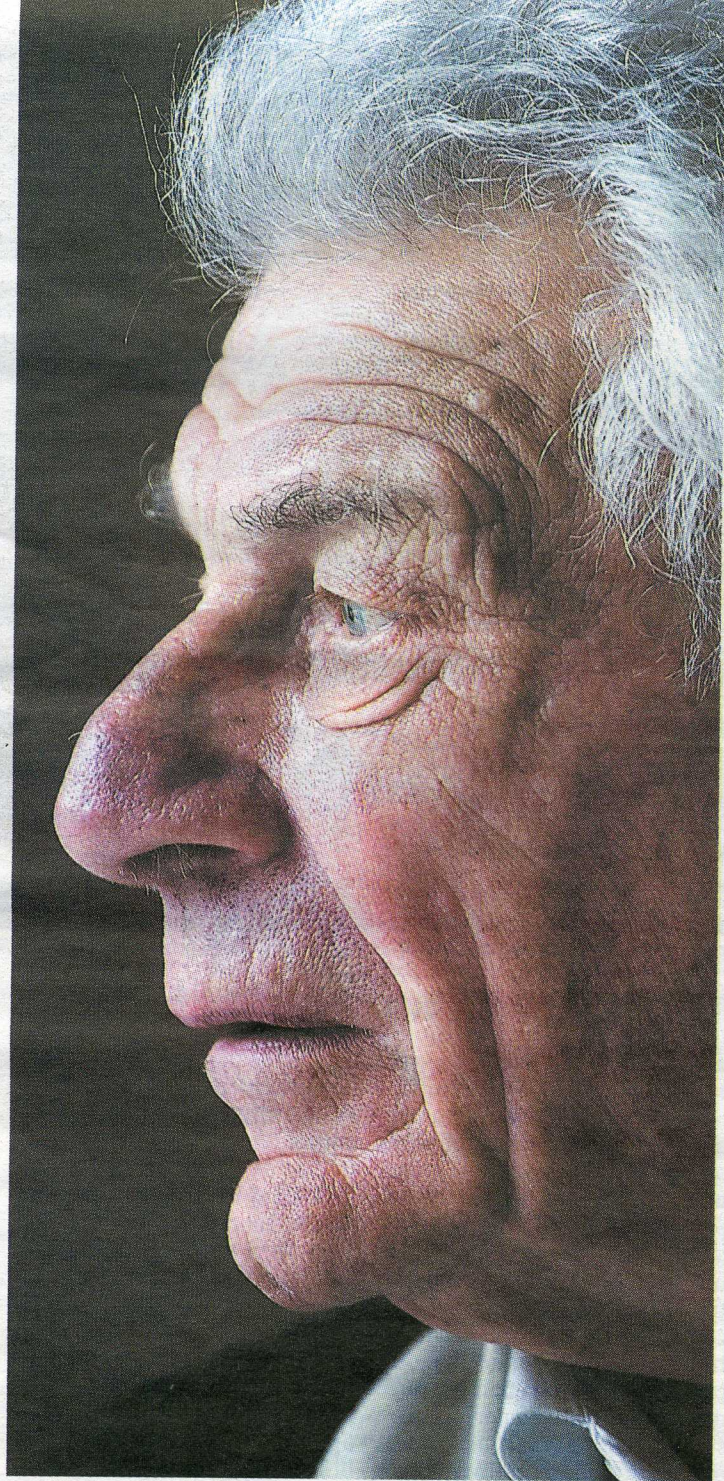
La trajectòria de John Berger (Londres, 1926) ha estat caracteritzada des del principi per la lluita social i el compromís polític, tant pel que fa a la seva creació artística com als seus assaigs o articles periodístics. Una immarcescible ideologia marxista impregna la mirada de l'autor sobre el món, una visió sense concessions que acusa el capitalisme i el jutja sense embuts.

El perfil de Berger és polèmic: va començar la seva carrera com a pintor però, cap als trenta anys, va deixar els pinzells per escriure, segons declaracions de l'autor, perquè li semblava una millor manera de comprometre's amb la tensa situació política del moment (època de la guerra freda). El 1972 va guanyar el Booker Prize per la novel·la *G.*, i va donar la meitat del premi al Partit Pantera Negra Britànic, gest que va crear un notable aldarull.

El volum *Amb l'esperança entre les dents*, curiosament traduït per Montse Basté, està format majoritàriament per articles que Berger ha publicat entre els anys 90 i l'actualitat a l'històric diari mexicà *La jornada*, o a *Ojerasca*, el suplement mensual. En aquesta mateixa publicació col·laborava el periodista Ryszard Kapuscinski, contemporani amb qui Berger compartia principis i ideals i que resulta proper no només des del punt de vista ètic sinó també estilístic, com podria ser-ho Susan Sontag, entre d'altres referents.

Com és habitual en una col·lecció d'articles, els temes tractats són diversos i donen una visió panoràmica sobre el món actual que deixa en el lector un regust amarg barrejat, però amb l'esperança que aquest home de 84 anys —amb el cansament savi de la seva edat— sap projectar sobre la humanitat.

L'oblit i l'arraconament dels nostres morts; la tirania econòmica (i per tant ideològica) global; l'emigració; el consumisme ("La ideologia consumista que s'ha tornat la més poderosa del planeta, fa tot el que pot per persuadir-nos que el sofriment és un accident contra el qual podem assegurar-nos"); la situació palestina; les guerres; el terrorisme ("el terrorisme és la guerra dels pobres i la guerra és el terrorisme dels rics"); l'art (la mort de Juan Muñoz, una nova visió sobre l'obra de Bacon); la desinformació; la pobresa ("la desesperació no té res a veure amb el nihilisme"); la por; l'abús de poder per part de països gairebé omnipotents ("És possible que aquest go-

John Berger, retratat el 2009 a Barcelona. / MARCEL-LÍ SÀENZ

John Berger provoca indignació reflexiva i empatia; vénen ganes de passar-lo a d'altres

Constitueix el discurs d'un pensament lúcid, despert i insubornable

vern sigui boig?"); la destrucció de la natura; el repartiment absurd de la riquesa; les multinacionals; les màfies farmacèutiques o armamentístiques: *Amb l'esperança entre les dents* fa un repàs exhaustiu a l'estat de la qüestió. Constitueix el discurs

d'una consciència lúcida, desperta i insubornable que alerta sobre la situació d'atzucac a què ens dirigim. I ho fa amb un estil que barreja la informació amb les imatges poètiques, la descripció de la realitat amb les impressions personals, la situació històrica amb les anècdotes petites i quotidianes.

Amb aquestes combinacions, Berger provoca una indignació reflexiva, una profunda empatia que, si més no, aconsegueix que el lector acabi el llibre amb ganes de donar-lo a llegir a un altre lector i amb el desig que es formi una cadena imparabile que, finalment, constitueixi l'embrió del canvi necessari. Un allau que permeti que, com va escriure Grace Paley, la veritat trobi el seu nivell i pugui flotar. Llegeix-lo i passa'l.